

2. Мельничук Т. В. Проблема нормативного визначення поняття організованої злочинності та її форм. *Правовые проблемы противодействия организованной преступности* : сб. науч. статей / под ред. М. Ф. Орзиха, В. Н. Дрёмина. Библиотека журнала "Юридический вестник". Одесса : Фенікс, 2005. С. 185–203.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-278-7-10>

**ПЕРЕМІЩЕННЯ ЖИВИХ ТВАРИН
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ:
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

Пирожкова А. Є.

студентка,

Запорізький національний університет

Науковий керівник: Коломоєць Т. О.

доктор юридичних наук, професорка,

член-кореспондент НАПрН України,

Запорізький національний університет

Від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, за даними ООН, нашу державу покинули вже понад 5 мільйони громадян. Залишаючи рідні місця, українці часто беруть із собою й своїх домашніх улюбленців, тому, не зважаючи на той факт, що під час воєнного стану країни ЄС тимчасово спростили порядок в'їзду із домашніми тваринами, обрана для дослідження проблематика є актуальною. Перш за все, слід зазначити, що правове забезпечення переміщення живих тварин через митний кордон України об'єктивується в нормах права, що містяться в нормативних актах – офіційних документах правотворчого характеру органів державної законодавчої та виконавчої влади. Одразу ж варто зазначити, що порядок переміщення тварин через митний кордон України регулюється значним масивом законодавчих актів (не лише митним, але й іншим галузевим законодавством (ветеринарним, санітарним, екологічним тощо), внаслідок чого, як цілком справедливо зазначає І. Панов, відповідні посадові особи митних органів, не маючи прямих

вказівок у митному законодавстві, допускають переміщення таких об'єктів через митний кордон України з порушенням чинних вимог щодо поводження з тваринами [1,С.27].

Порядок переміщення через митний кордон України живих тварин громадянами регулюється розділом XII Митного кодексу. Згідно з ч. 1 ст. 378 вищезазначеного розділу законодавчо чітко визначено, що «пропуск на митну територію України товарів, що класифікуються в 1–24 групах УКТ ЗЕД (у тому числі живих тварин які відповідно до Митного тарифу України віднесено до групи 1 УКТ ЗЕД) та ввозяться громадянами для вільного обігу, в будь-яких обсягах не дозволяється. Установлене обмеження щодо громадян, які не мають статусу суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності не поширюється на переміщення домашніх тварин та окремі позиції (морепродукти, культури мікроорганізмів, пересувні звіринці тощо). Таким чином, правове регулювання переміщення тварин через митний кордон України обумовлюється, по-перше, статусом суб'єкта, який здійснює перевезення (громадянин – фізична особа чи суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності), по-друге, залежить від виду тварини, яка перевозиться через кордон (домашня чи дика), по-третє, враховується чи не перебуває вид, що перевозиться під загрозою зникнення та не знаходиться під захистом Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (Конвенція СИТЕС).

Вимоги щодо ввезення на митну територію України живих тварин та їхнього репродуктивного матеріалу регламентуються затверджено Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 16 листопада 2018 року № 553. Враховуючи положення ст. 375 Митного кодексу, домашні тварини, що ввозяться громадянами на митну територію України, підлягають письмовому декларуванню та застосуванню до них заходів контролю, визначених законом, зокрема, декларування здійснюється з використанням митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних із провадженням підприємницької діяльності, форма якої затверджена Постановою КМУ від 21.05.2012р. № 431 [2]. Згідно форми, митна декларація: заповнюється кожною особою, яка досягла 16-річного віку, зберігається на весь період тимчасового в'їзду/виїзду і пред'являється митним органам під час повернення громадянина.

Умови тимчасового ввезення та ввезення з метою транзиту на митну територію України громадянами домашніх тварин визначаються п. 5 ст. 379 Митного кодексу України – дозволяється в кількості не більше 3 свавців, 6 птахів, 20 акваріумних риб без застосування до них заходів гарантування, та з поданням митним органам документів, які видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються громадянами через митний кордон України, а саме – міжнародних ветеринарних сертифікатів, підписаних державним інспектором ветеринарної медицини країни походження. Крім того ст. 319 Митного кодексу встановлено, що товари, які переміщуються через митний кордон України, крім митного контролю можуть підлягати державному санітарно-епідеміологічному, ветеринарно-санітарному, фітосанітарному, екологічному та радіологічному контролю. Митний контроль та митне оформлення таких товарів завершуються тільки після проведення встановлених законами України для кожного товару зазначених видів контролю. Тому необхідно відзначити ряд галузевих нормативно-правових актів, що встановлюють особливості переміщення живих тварин через митний кордон України. Зокрема, державний ветеринарно-санітарний контроль та нагляд за переміщенням тварин встановлено в ст. 15 Закон у України від 25.06.92 р. № 2498 «Про ветеринарну медицину» [3], у відповідності до якої державні ветеринарні інспектори та офіційні ветеринарні лікарі контролюють дотримання вимог щодо ідентифікації, обігу та переміщення тварин, включаючи ветеринарні документи, які вимагаються при переміщенні чи транспортуванні тварин. Навантаження, розвантаження або перевантаження тварин на транспортний засіб дозволяється тільки в тих місцях, які мають потужності, що відповідають ветеринарно-санітарним заходам. Обіг тварин, які захворіли на хворобу, що підлягає повідомленню, або щодо яких є підозра про захворювання на таку хворобу, забороняється. Будь-які переміщення тварин можуть здійснюватися лише з дозволу відповідного головного державного ветеринарного інспектора. Переміщення неідентифікованих тварин або тварин без відповідних ідентифікаційних, ветеринарних та інших супровідних документів забороняється.

Варто відзначити, що відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2018 р. № 960 «Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію

України (у тому числі з метою транзиту)» живі тварини (крім диких) підлягають ветеринарно-санітарному контролю відповідно до Переліку товарів, які в разі ввезення на митну територію України (у тому числі з метою транзиту) підлягають заходам офіційного контролю [4]. Ветеринарні документи, якими супроводжуються об'єкти державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, а також державні органи, які їх видають, відповідно до якої тварини при переміщенні за межі України супроводжуються міжнародними ветеринарними сертифікатами. Ветеринарні документи включають також ветеринарні картки та/або ветеринарно-санітарні паспорти на тварин.

Право на видачу міжнародних ветеринарних сертифікатів, ветеринарних карток та/або ветеринарно-санітарних паспортів на тварин надається відповідним державним інспекторам ветеринарної медицини та уповноваженим лікарям ветеринарної медицини. Ветеринарно-санітарні паспорти на тварин можуть видаватися ліцензованими лікарями ветеринарної медицини. Перед виїздом потрібно ознайомитися з правилами країни, на територію якої ввозитиметься тварина, а також країн, через які вона переміщуватиметься, зокрема щодо встановлених заборон чи обмежень на ввезення. Не дозволяється ввезення тварин в Україну в разі підтвердження присутності у країні походження або на територіях, через які переміщувався вантаж, особливо небезпечної хвороби, до якої ці тварини є сприйнятливими.

Окремо слід зауважити на специфіці правового регулювання транскордонного переміщення об'єктів фауни, які захищаються Конвенцією про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення 1973 року (відома під назвою – Конвенція СІТЕС) [5], до якої Україна приєдналася у 1999 році [6]. Указана Конвенція деталізує міжнародні стандарти стосовно переміщення зразків зникаючих або таких, що знаходяться під загрозою зникнення тварин та вимагає від митних органів України дотримуватися правил їх міжнародного переміщення, зокрема попереднього отримання та пред'явлення дозволів на імпорт чи експорт тварини, який, у свою чергу, передбачає досить ґрунтовну перевірку: мети переміщення, умов для утримання та догляду, наслідків для популяції. Така перевірка здійснюється відповідними науковими й адміністративними органами країн. Однак слід наголосити, що такі вимоги стосуються лише видів фауни, які мають режим «зникаючих або таких, що знаходяться під загрозою

зникнення». У разі, якщо тварина не має такої ознаки, переміщення відбувається на загальних підставах за умови виконання вимог ветеринарного законодавства.

Зважаючи на те, що під час воєнного стану громадяни України масово перетинають митний кордон із домашніми тваринами, слід звернути увагу на те, що у відповідності до вимог країн членів ЄС при перетині кордону із домашніми тваринами необхідно дотримуватись наступних вимог:

- тварина повинна бути ідентифікована за допомогою мікрочіпу;
- у тварини повинне бути щеплення від сказу та актуальний результат серологічного тесту для визначення антитіл до збудника сказу;
- у тварини повинен бути наявний дійсний паспорт Європейського зразка або сертифікат про стан здоров'я.

В цілому, необхідно зробити висновок, що під правовим забезпеченням переміщення тварин через митний кордон слід розуміти певну сукупність міжнародних та національних правових актів України, яких спрямовано на регулювання суспільних відносин, що пов'язані із здійсненням митних формальностей, пов'язаних із ввезенням на митну територію та вивезенням з митної території тварин. До проблем нормативно-правового регулювання переміщення живих тварин через митний кордон України відноситься підміна законодавчої регламентації регуляцією підзаконними нормативно-правовими актами; відсутність належної систематизації нормативно-правових актів. Сфера характеризується значним масивом підзаконних «відомчих» нормативно-правових актів, що свідчить про фрагментарний підхід до врегулювання колізійних проблем правозастосування. Враховуючи той факт, що митне законодавство України, як цілком справедливо зазначає І. Панов, не передбачає особливих процедур захисту тваринного світу України, доцільно внести відповідні зміни до Митного кодексу України, пов'язані із здійсненням митних формальностей, які виникають при ввезенні на митну територію та вивезенні з митної території живих тварин.

Література:

1. Панов І. О. Роль митного законодавства та практики його реалізації в охороні тваринного світу України. *Право и безопасность Law and Safety*. 2021. № 2(81). С. 27–32.

2. Про затвердження форми митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 431. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/431-2012-%D0%BF#n14>
3. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 р. № 2498-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2498-12>.
4. Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту): Постанова Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2018 р. № 960. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2018-%D0%BF#n13>
5. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення від 03.03.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_129#Text
6. Про приєднання України до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення: Закон України від 14.05.1999 р. № 662-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/662-14>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-278-7-11>

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Подлегаєв К. М.

доктор юридичних наук,

доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності

Міжрегіональної Академії управління персоналом»

м. Київ, Україна

Вирішення наукової проблеми щодо національної безпеки України в умовах військового стану починається з постановки базових питань, осмислення яких дозволяє зрозуміти її сутність, завдання та принципи. В цьому випадку є: чітке уявлення про те, що варто розуміти під терміном «національна безпека країни».